

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 9 юни 2022 г.
(OR. fr)

10024/22

JAI 848
FREMP 123

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

Относно: Заключение на Съвета относно Стратегията на ЕС за правата на детето

Приложено се изпращат на делегациите заключенията относно Стратегията на ЕС за правата на детето, които Съветът одобри на 9 юни 2022 г.

Заклучения на Съвета относно Стратегията на ЕС за правата на детето

Въведение

Съветът на Европейския съюз,

- а) **Като припомня**, че децата са пълноправни носители на права и че защитата и утвърждаването на правата на детето са основна цел на Европейския съюз, както и че правата на детето са част от правата на човека, залегнали в Хартата на основните права на ЕС;
- б) **Като заявява**, че принципите и стандартите на Конвенцията на ООН за правата на детето¹, която е ратифицирана от всички държави членки, трябва да продължат да направляват политиките и действията на ЕС, които оказват въздействие върху правата на детето;
- в) **Като подчертава**, че правата на детето имат универсален характер, че всяко лице на възраст под 18 години се ползва от едни и същи права на детето без каквато и да е дискриминация и висшите интереси на детето трябва да бъдат първостепенно съображение при всички действия, свързани с децата, независимо дали са предприети от публични органи или частни институции;
- г) **Като изтъква**, че правата на децата са основни права и като такива трябва да бъдат включени във всички съответни политики и законодателство, както на национално равнище, така и на равнище ЕС, в съответствие с принципите на субсидиарност и пропорционалност, като се вземат предвид съответните области на изключителна и споделена компетентност на държавите членки и на ЕС в областта на семейното право, както е предвидено в член 81 от Договора за функционирането на Европейския съюз;
- д) **Като припомня** съществуващите правни актове относно правата на детето, изброени в приложение 2 към Стратегията на ЕС за правата на детето;
- е) **Като припомня** широкия набор от стандарти на Съвета на Европа в областта на правата на детето, които бяха приети от държавите членки;

---

¹ [Конвенция за правата на детето](#), ООН, 1989 г.

- ж) **Като припомня** приемането на Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата, която е конкретен инструмент, насочен към утвърждаване на равните възможности за децата, изложени на риск от бедност и социално изключване, и се отнася до разработването на втората тема „Социално-икономическо приобщаване, здравеопазване и образование“ от Стратегията на ЕС за правата на детето;
- з) **Като подчертава**, че всички деца имат право на недискриминационен достъп до ключови услуги като образование и грижи в ранна детска възраст, здравеопазване, хранене и жилищно настаняване, които са важни за тяхното развитие и благосъстояние;
- и) **Като отбелязва** важната роля на Европейския съюз за насърчаването, защитата и упражняването на правата на всички деца по света;
- й) **Като изтъква** отново значението на обединяването на усилията с международни организации, а именно Съвета на Европа и Организацията на обединените нации, за защита и насърчаване на правата на децата в ЕС и по света, включително равните възможности за момичетата;
- к) **Като взема под внимание** във връзка с това четвъртата стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022—2027 г.) „Правата на децата в действие: от непрекъснато прилагане до съвместни иновации“, приета от Комитета на министрите на 23 февруари 2022 г., чиято цел е да развие полезни взаимодействия със Стратегията на ЕС за правата на детето;
- л) **Като отбелязва със загриженост**, че в контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна, децата са изложени на по-голям риск от възрастните в случаите на въоръжени конфликти и последиците от тях, и като заявява, че децата се нуждаят от закрила, и по-специално от защита срещу мобилизирането им за военна служба и използването им от армията или други въоръжени сили, както и срещу трафик на хора, незаконно осиновяване, сексуална експлоатация и разделяне от семействата им; същото се отнася и за други кризи и извънредни ситуации, причинени от тероризъм, криза в областта на общественото здраве, икономическа криза, изменението на климата или природни бедствия;
- м) **Като припомня** колко е важно да се приложат изцяло Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография, и като изтъква значението на стратегията на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021—2025 г.;
- н) **Като отбелязва със загриженост** въздействието на пандемията от COVID-19 върху децата, която допринесе за изостряне на трудностите, пред които са изправени особено децата в уязвимо положение, засилвайки риска от неравенства и задълбочавайки вече съществуващите такива по отношение на достъпа до основни услуги, и водейки до допълнително излагане на децата на насилие, малтретиране и пренебрегване;

- o) **Като отчита необходимостта** да се гарантира, че децата имат пълноценно участие и право на глас в глобалното възстановяване от COVID-19;
- п) **Като признава**, че правата на децата трябва да бъдат защитавани и утвърждавани както офлайн, така и онлайн, и че са необходими усилия, за да се използват възможностите, предлагани от цифровата среда, като същевременно се ограничат рисковете, които тази среда може да създаде за децата и упражняването на техните права;
- р) **Като припомня**, че децата представляват повече от 18 % от населението на ЕС, вече са двигатели на промяната и трябва да бъдат изслушвани, чути и включени в демократичния живот на нашите общества,

Съветът на Европейския съюз,

1. **Приветства** развитието, защитата и утвърждаването на правата на детето в ЕС и на световно равнище, както е предвидено във всеобхватната стратегия на ЕС за правата на детето, въз основа на широки консултации и пълноценно участие на самите деца;
2. **Изтъква**, че стратегията се основава на принципите на равенство, приобщаване, равенство между половете и недискриминация и че специфични групи деца са особено уязвими и страдат от социално-икономическо изключване и дискриминация, във връзка с което Съветът отново заявява, че дискриминацията на детето или неговите родители или законни настойници на каквото и да е основание като пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация е забранена;
3. **Отбелязва**, че стратегията на ЕС за правата на детето и нейните шест взаимосвързани тематични приоритета представляват солидна основа за разработване на основани на правата на детето политики, мерки и законодателство на равнището на ЕС и на национално равнище;
4. **Приветства** инициативата на Комисията за интегриране на аспекта на правата на детето във всички съответни политики, законодателство и програми за финансиране на ЕС и подкрепя разработването на контролен списък относно интегрирането на правата на детето;
5. **Подчертава** колко е важно да се изготви и предостави на обществеността, включително на децата, подходяща за деца и достъпна информация за правата на детето, и по-специално версии и формати на Хартата на основните права и други ключови инструменти на ЕС на много езици, за да се спази правото на децата да бъдат информирани и да се насърчи ефективното им участие в демократичния живот;

6. **Изтъква** колко е важно да се засили участието на децата в политическия и демократичния живот на местно, национално и европейско равнище, включително чрез създаването на нови и подкрепата за съществуващите механизми за пълноценно участие на децата и насърчаване на равното участие на децата без каквато и да било дискриминация, като се гарантира, че децата биват изслушвани и техните възгледи биват вземани предвид;
7. **Подкрепя** намерението на Европейската комисия да създаде, в сътрудничество с Европейския парламент и организации за защита на правата на детето, платформа на ЕС за участие на децата, която да свързва съществуващите модели за участие на децата, с цел създаване на стабилен механизъм, който да дава възможност за ефективно и пълноценно участие на децата на всички равнища;
8. **Отчита** колко е важно да се обменят добри практики на национално равнище и на равнище ЕС и приветства създаването от Европейската комисия на мрежа на ЕС за правата на детето с цел активизиране на диалога и взаимното обучение между държавите — членки на ЕС, и организациите на гражданското общество относно правата на детето и подкрепя за прилагането, мониторинга и оценката на Стратегията на ЕС за правата на детето.
9. **Приветства** инициативата на Европейската комисия да засили сътрудничеството с имащите отношение регионални и местни власти, както и с други имащи отношение институции, регионални и международни организации, гражданското общество и национални институции в сферата на правата на човека;
10. **Признава** ролята на омбудсманите, включително омбудсманите по въпросите на децата, [...] за гарантиране на спазването на правата на децата, съблюдаване на техните висши интереси и изслушване на техните позиции;
11. **Подкрепя** намерението на Европейската комисия да утвърди позицията на ЕС като ключов фактор на световната сцена и да укрепи капацитета за закрила на детето в делегациите на Съюза в трети държави, за да се гарантира защита и спазване на правата на детето чрез външната политика на ЕС във всякакъв контекст, по-специално в областта на развитието и сътрудничеството, при хуманитарни кризи и природни бедствия;
12. **Приветства** инициативата на Европейската комисия да работи за премахване на детския труд във веригите на доставки на дружествата от ЕС като част от усилията на ЕС за премахване на детския труд по света;
13. **Подкрепя** инициативата на Европейската комисия за насърчаване овластяването и участието на младите хора и децата в глобален контекст и за заделяне на средства от ЕС за насърчаване на образованието в световен мащаб.

Съветът на Европейския съюз,

- **Призовава** Европейската комисия да работи съвместно с държавите членки за подобряване на живота на всички деца в ЕС от гледна точка на Стратегията на ЕС за правата на детето и да подкрепя държавите членки в техните усилия на национално равнище за укрепване на стандартите за правата на детето;

- **Призовава** държавите членки:
  - 1) Да разработят, ако е целесъобразно, всеобхватни и подходящи политики и мерки за упражняване на правата на всички деца без каквато и да е дискриминация, включително чрез:
    - i. приемане на всеобхватни национални стратегии или други равностойни интегрирани политики, насочени към правата на детето, които да са адекватно обезпечени с ресурси и подкрепени от достатъчно рамки за осигуряване на капацитет,
    - ii. засилване на сътрудничеството и координацията между всички имащи отношение органи и заинтересовани страни,
    - iii. използване по най-добрия начин на наличното финансиране от ЕС и националното финансиране за утвърждаването и защитата на правата на детето,
    - iv. подобряване на събирането на данни, разбити по възраст и пол, по съпоставим начин в целия ЕС чрез зачитане на националните обстоятелства и насърчаване на специфично ориентирани към децата научни изследвания, по-специално по тематичните области, обхванати от Стратегията на ЕС за правата на детето, с цел разработване и прилагане на основани на факти и реактивни политики,
    - v. засилване на дейностите за повишаване на осведомеността и обучение относно правата на детето, включително за децата, специалистите, работещи със и за деца, определящите политиките, държавните служители и публичните органи, съдиите, прокурорите и други практикуващи юристи, гражданския и военния персонал в мисиите по линия на ОПСО, както и националните институции по правата на човека, организациите на гражданското общество и защитниците на правата на човека,
    - vi. прилагане на Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета за създаване на Европейска гаранция за децата, насочена към предотвратяване и противодействие на социалното изключване на деца в нужда чрез гарантиране на достъп до набор от ключови услуги.

- 2) Да увеличат усилията си за предотвратяване и противодействие на всички форми на насилие срещу деца, по-конкретно чрез:
- i. насърчаване на сътрудничеството между службите и цялостен отговор на насилието,
  - ii. разработване на интегрирани и целенасочени предоставяни от специалисти услуги за подкрепа на деца жертви, в допълнение към общите услуги за подкрепа на жертвите или като част от тях, и инвестиране в предотвратяването на вторично виктимизиране,
  - iii. укрепване на разработването, оценката и насърчаването на интегрирани системи за закрила на детето, при които всички съответни служби си сътрудничат съобразно координиран и мултидисциплинарен подход, във висшия интерес на детето, например детските домове (Barnahus) или други равностойни [...] благоприятстващи правата на детето модели,
  - iv. забрана на телесното наказание при всички обстоятелства и укрепване на интегрираните услуги за подкрепа на децата и семействата,
  - v. осигуряване на подходящи мерки за предотвратяване и борба с домашното насилие и малтретирането, ранните принудителни бракове и детските бракове, гениталното осакатяване на жени и други вредни практики и останалите форми на насилие срещу деца,
  - vi. предприемане на мерки за защита на децата от дискриминация на всякакви основания, по-специално въз основа на техния пол или сексуална ориентация, както и на етническия или социалния им произход, религия или убеждения, или увреждане, и осигуряването на безопасна, подпомагаща и приобщаваща среда за всички деца в училище, по-специално за децата, принадлежащи към уязвими групи, както е посочено в съображение 2 от настоящите заключения, като същевременно се зачита надлежно тяхната индивидуалност,

- vii. приканване на държавите членки да обмислят подписването и ратифицирането на Факултативния протокол към Конвенцията на ООН за правата на детето относно търговията с деца, детска проституция и детска порнография² и Факултативния протокол относно процедурата за информиране³, ако все още не са го направили, като се има предвид, че Факултативният протокол относно участието на деца във въоръжени конфликти⁴ е ратифициран от всички държави — членки на ЕС, че Факултативният протокол относно търговията с деца, детска проституция и детска порнография е ратифициран от повечето държави членки, а Факултативният протокол относно процедурата за информиране е ратифициран от някои държави членки,
- viii. предоставяне на службите за превенция и правоприлагащите органи на достатъчно ресурси за превенция и борба със сексуалното насилие и сексуалната експлоатация на деца,
- ix. укрепването на прилагането на правната и политическата рамка за превенция и борба със сексуалното насилие и експлоатация на деца, по-специално чрез пълно спазване на Регламент (ЕС) 2021/1232 и след разработването на бъдещи правни инструменти за борба със сексуалното насилие над деца в съответствие със Стратегията на ЕС за по-ефективна борба срещу сексуалното насилие над деца за периода 2020—2025 г.,
- x. засилване на превенцията на насилието и предотвратяването на рецидиви чрез разработване на подходящи програми за превенция и рехабилитация на извършителите на насилие.
- 3) Разработване и подкрепа за адекватното прилагане на правните гаранции на ЕС за защита на основните права на детето в кризисни или извънредни ситуации без дискриминация, изслушване и отчитане на мнението на децата в съответствие с възрастта и степента на зрялост, като същевременно надлежно се зачитат висшите интереси на детето, по-специално чрез:
- i. съвместна работа за подобряване и откликване на нуждите от защита на детето в извънредни ситуации и разработване на ефективни и работещи алтернативи на задържането на деца в миграционните процеси, като се припомня, че в съответствие с достиженията на правото на ЕС задържането на деца мигранти се предвижда само като крайна мярка, когато няма алтернативи, във всеки случай за възможно най-кратък срок и като се предлага подходящо настаняване.

---

² [Факултативен протокол към Конвенцията за \[...\] правата на детето относно търговията с деца, детска проституция и детска порнография](#), ООН, 2000 г.

³ [Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно процедурата за информиране](#), ООН, 2011 г.

⁴ [Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжени конфликти](#), ООН, 2000 г.

- ii. създаване на процедури за спешно приемане с цел осигуряване на защитно настаняване, адаптирано към нуждите на детето, гарантиране на неговата физическа и психическа безопасност, както и достъп до основни услуги и гарантиране, че уязвимостите се установяват на ранен етап,
- iii. когато е необходимо извършване на надеждна оценка на възрастта на детето, при пълно зачитане на личното достойнство, въз основа на мултидисциплинарен подход, като лицето получава информация на език, който разбира,
- iv. предоставяне на помощ за приобщаването на непридружени деца, по-специално като се гарантира, че бързо им се определя законен настойник или подходящо представителство, като те биват придружавани в училище и в професионалното обучение,
- v. открояване на важността на съществуващите политики и, когато е необходимо, укрепване на прилагането на политиките за борба с трафика на деца и, по-специално установяване и предотвратяване на ситуации, които създават риск от трафик на хора, като се има предвид, че рискът от трафик на хора е по-висок в периоди на криза, особено за жените и момичетата, и, като се има предвид Протоколът на ООН за предотвратяване, противодействие и наказване на трафика с хора⁵,
- vi. обучение на специалисти за откриване и защита на деца, изправени пред криза, и на деца, които са жертви на трафик на хора или са изложени на риск да станат жертви,
- vii. повишаване на осведомеността сред децата, и по-специално сред децата мигранти и техните семейства, относно рисковете от експлоатация, като им се предоставя подходяща информация,
- viii. определяне на стратегии за идентифициране на деца, които са жертви на трафик на хора, за да се осигури и гарантира безусловната им защита,
- ix. подпомагане, включително финансово, на организации на гражданското общество, специализирани в борбата с трафика на деца, провеждане на кампании за повишаване на осведомеността относно трафика на хора или предоставяне на грижи и подкрепа на децата, които са жертви на трафик на хора,

---

⁵ [Протокола за предотвратяване, противодействие и наказване на трафика с хора, особено жени и деца, допълващ Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност.](#)

- x. стремеж да се гарантира, че кризите и извънредните ситуации не се използват като инструмент по отношение на настойничеството над деца, и по-специално като се имат предвид препоръките на УНИЦЕФ и на Хагската конференция по международно частно право да не се осъществяват осиновявания по време на въоръжени конфликти,
  - xi. насърчаване на държавите членки да продължат да укрепват мерките и процесите за предупреждение с цел противодействие на отвлечането на деца и да продължат да работят за създаване на мрежа от национални точки за контакт за насърчаване на координацията между държавите членки,
- 4) Укрепване на правосъдните системи на държавите членки, така че да бъдат спазвани правата на всички деца, по-конкретно чрез:
- i. гарантиране, че висшият интерес на детето е първостепенно съображение във всички съдебни производства, свързани с деца,
  - ii. разработване на процедури, съобразени с интересите на детето от самото начало, включително чрез предоставяне на съобразена с възрастта и с нуждите на децата информация и възможни начини за участие,
  - iii. гарантиране на упражняването на правото на детето да бъде изслушано в производство, което го засяга — пряко или чрез представител или подходящ орган — по начин, който е в съответствие с процесуалните правила на националното право и с достиженията на правото на ЕС,
  - iv. гарантиране, че правото на детето на зачитане на личния му живот е защитено по възможно най-добрия начин по време на производството,
  - v. гарантиране, че производствата по дела, свързани с деца, се разглеждат без ненужно забавяне и че решенията, взети по тези производства, систематично се прилагат в съответствие със съществуващата правна рамка на ЕС и други приложими международни правни средства, за да се осигури ефективното прилагане на правата на детето в съответствие с принципа на субсидиарност,
  - vi. предоставяне на необходимите услуги за подкрепа на децата по време на производството, както и след него, докато децата се нуждаят от тях,
  - vii. насърчаване на интердисциплинарното сътрудничество между различните служби за подкрепа на детето по най-добрия възможен начин преди, по време на и след производството,

- viii. разработване и прилагане на солидни алтернативи на съдебните действия за млади правонарушители — от алтернативи на задържането до използването на възстановително правосъдие, а в контекста на гражданското правосъдие — използването на медиация,
  - ix. разработване на програми за малолетни и непълнолетни извършители, които да подпомагат тяхната реинтеграция,
- 5) Да увеличат възможностите за децата да бъдат отговорни и устойчиви членове на цифровото общество, по-конкретно чрез:
- i. инвестиране в осигуряването на равен достъп до цифрови средства и подкрепа за всяко дете,
  - ii. предоставяне на възможност на децата да бъдат информирани потребители на медиите чрез подкрепа за развитието на медийната и информационната грамотност, необходими за критично разглеждане, оценка и създаване на онлайн съдържание,
  - iii. осигуряване на защита срещу съществуващите и нововъзникващите рискове в цифровата среда, чрез поставяне на акцент върху цифровата грамотност, неприкосновеността на личния живот и безопасността онлайн,
  - iv. разработване на услуги за подкрепа на деца, жертви на онлайн злоупотреби.
- 6) Да допринасят активно за работата на мрежата на ЕС за правата на детето, която беше създадена от Европейската комисия с цел улесняване на диалога и взаимното обучение между държавите членки.

Съветът приканва също Агенцията на ЕС за основните права да продължи да предоставя на държавите членки подкрепа по теми като правосъдието, съобразено с интересите на детето, и децата мигранти, както и други имащи отношение области от Стратегията на ЕС за правата на детето, както и техническа помощ и методическа подкрепа, наред с другото, за разработването и осъществяването на дейности по събиране на данни. В контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна Съветът също така приканва Агенцията да съсредоточи вниманието си и върху специфичните нужди и предизвикателства, пред които са изправени децата.